

POSTANOWIENIE

Dnia 22 stycznia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Strzelczyk

w sprawie z powództwa A. K.
przeciwko Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Okręgowego w R.
o zapłatę oraz nakazanie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 22 stycznia 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 12 listopada 2013 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,
- 2) zasądza od A.K. na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej - Skarbu Państwa kwotę 1800 (tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym,
- 3) przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] radcy prawnemu K.B. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych powiększoną o należny podatek VAT tytułem zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu powodowi w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy jako sąd kasacyjny nie jest sądem powszechnym zwykłej, trzeciej instancji, a skarga kasacyjna (podobnie jak uprzednio - kasacja) nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego.

Skarga kasacyjna jest środkiem zaskarżenia o charakterze nadzwyczajnym.

Ma przede wszystkim na celu - w interesie publicznym - ujednolicenie orzecznictwa sądów powszechnych, rozstrzyganie sporów precedensowych oraz o istotnym znaczeniu dla rozwoju prawa i judykatury sądowej. W związku z tym jednym z koniecznych elementów skargi kasacyjnej jest wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie, w którym skarżący powinien wskazać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. i związku z tym istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Określone w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący w odrębnym wywodzie wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Powód A. K. wniosek o przyjęcie skarg kasacyjnych do rozpoznania oparła na przesłankach określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 3 i 4 k.p.c. Zdaniem powoda w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne w zakresie odpowiedzialności odszkodowawczej w stosunku do prawomocnych orzeczeń sądów penitencjarnych

wydawanych na podstawie art. 153 § 2 k.k.w. W ocenie skarżącego doszło do nieważności postępowania w związku z odmową przyznania powodowi pełnomocnika z urzędu przed sądami obu instancji. Poza tym skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona albowiem w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku brak jednoznacznego wskazania podstawy rozstrzygnięcia oraz brak wyjaśnienia przyczyn oddalenia wniosków dowodowych powoda.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje zapatrywanie, zgodnie z którym odmowa uwzględnienia przez sąd wniosku strony o ustanowienie dla niej adwokata lub radcy prawnego nie może być oceniana, jako powodująca nieważność postępowania z powodu pozbawienia możliwości obrony swych praw (zob. wyroki: zob. wyroki: z dnia 16 lutego 1999 r., II UKN 418/98, OSNP 2000, Nr 9, poz. 359; z dnia 5 lipca 2000 r., I CKN 787/00, niepubl.; z dnia 12 września 2007 r., I CSK 199/07, niepubl. oraz postanowienia: z 14 stycznia 2009 r., IV CZ 106/08, niepubl. i z dnia 3 sierpnia 2012 r., I CSK 106/12, niepubl.). Tylko wyjątkowo dopuszcza się możliwość kwalifikowania odmowy przyznania pomocy prawnej z urzędu bądź nierozpoznania wniosku o taką pomoc jako powodujące nieważność postępowania wskutek pozbawienia strony możliwości obrony jej praw. Dotyczy to szczególnych sytuacji, gdy strona swoim zachowaniem wykazuje nieznaną reguł postępowania lub nieporadność, prowadzącą do tego, że przy faktycznym lub prawnym skomplikowaniu sprawy nie jest w stanie wykorzystać prawnych możliwości prawidłowego jej prowadzenia (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 2 marca 2005 r., III CK 533/04, niepubl., z dnia 25 maja 2005 r., I CK 773/04, niepubl., z dnia 8 grudnia 2009 r., I UK 195/09, niepubl. i z dnia 28 marca 2012 r., II UK 167/11, niepubl.).

W rozpoznawanej sprawie taka szczególna sytuacja nie wystąpiła. Podejmowane przez powoda czynności procesowe nie wskazują ani na nieporadność, ani na nieznaną zasad postępowania.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że jeżeli skarżący, jako okoliczność uzasadniającą wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazuje występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego,

to powinien nie tylko to zagadnienie przedstawić przez jego sformułowanie z przytoczeniem przepisów prawa, na tle których ono powstało, a także przytoczyć argumenty prawne prowadzące do rozbieżnych ocen prawnych, ale ponadto wykazać, że jest to zagadnienie nowe, którego rozwiązanie jest istotne nie tylko dla rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy, lecz także dla praktyki sądowej (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11; z dnia 3 października 2002 r., II CKN 447/01, niepubl; z dnia 14 grudnia 2004 r., III CK 585/04, niepubl; z dnia 4 sierpnia 2006 r., III CZ 47/06, niepubl; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, niepubl; z dnia 28 czerwca 2008 r., III CSK 99/08, nie publ.; z dnia 26 czerwca 2008 r., I CSK 108/08, niepubl.).

Tych wymagań nie spełnia przedmiotowy wniosek o przyjęcie z tej przyczyny skargi kasacyjnej do rozpoznania. Trzeba zważyć, iż kwestie wskazane przez powoda były już rozważane w orzecznictwie Sadu Najwyższego. Wystarczy odwołać się do wyroków Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2013 r. (V CSK 348/12, niepubl.), z dnia 17 lutego 2011 r., (IV CSK 290/10, niepubl. oraz z dnia 5 października 2012 r., IV CSK 165/12 niepubl).

Odnosząc się do wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z powodu jej oczywistej zasadności trzeba wskazać, że według ugruntowanego w orzecznictwie Sądu Najwyższego stanowiska, oczywista" zasadność skargi to jej zasadność ewidentna, niewątpliwa, możliwa do stwierdzenia bez konieczności przeprowadzenia bardziej szczegółowej analizy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05 a także postanowienia z dnia 5 października 2007 r., III CSK 216/07, niepubl; z dnia 20 czerwca 2007 r. II CSK 184/07, niepubl.).

Przedmiotowy wniosek nie spełnia zatem tego wymagania. Zważyć też trzeba, że Sąd drugiej instancji rozważył skuteczność dochodzonego roszczenia na podstawie art. 24, 417, 417¹ § 2, 448 k.c. oraz na podstawie art. 417² k.c. W związku z łąčeniem oczywistej zasadności skargi kasacyjnej z brakiem wyjaśnienia w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku przyczyn oddalenia wniosków dowodowych powoda, trzeba podnieść, iż zgodnie z art. 398³ § 1 pkt 2

k.p.c. naruszenie przepisów postępowania może stanowić uzasadniona podstawę skargi kasacyjnej o ile mogło to mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Do tych wymagań nie odniósł się wnoszący skargę kasacyjną w ramach uzasadnienia wniosku o przyjęcie skarg do rozpoznania

Z tych względów uznając, że nie zostały spełnione przesłanki przejęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. postanowił jak wyżej.

O kosztach postępowania Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1, art. 108 § 1 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz § 6 pkt 6 i § 12 ust. 4 pkt 2 oraz na podstawie § 15 w związku z § 6 pkt 6, 12 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (jedn. tekst Dz. U. z 2013 r. poz. 490 z późn. zm.).